

POSITION PAPER: Inbreng KNMG CD Armoede- en schuldenbeleid – 5 juli

Aan

Tweede Kamer
T.a.v. Vaste Kamercommissie voor SZW
cie.szw@tweedekamer.nl

Utrecht, 27 juni 2023

Referentie

RH/AR

Artsenfederatie KNMG

Contact

[Aukje Ravensbergen](#)

Onderwerp

Inbreng KNMG CD Armoede- en schuldenbeleid – 5 juli

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie van SZW,

Iedereen in Nederland verdient een kans op een zo gezond mogelijk leven. Maar voor sommige mensen is deze kans niet vanzelfsprekend. Mensen met een lage sociaaleconomische positie (SEP) leven 8 jaar korter en 23 jaar in minder goede gezondheid dan mensen met een hoge SEP. Het gebrek aan stabiel en voldoende inkomen, aan de mogelijkheid tot gezond eten, onderwijs en veilig werken en wonen beïnvloedt de gezondheid negatief.

Dagelijks zien artsen deze mensen in hun spreekkamer. Mensen met gezondheidsproblemen waarvan de oorzaken en oplossingen veelal buiten het medische domein liggen. Artsen kunnen niet meer doen dan de symptomen bestrijden. We moeten ons realiseren dat de impact van de medische zorg op gezondheid van mensen slechts elf procent is. Terwijl leefstijl, en sociale- en fysieke omgeving voor bijna 70% van invloed zijn op de gezondheid.

Nederland is één van de meest welvarende landen van de wereld maar de gezondheidsverschillen tussen mensen met een lage en hoge SEP nemen niet af, maar juist toe. Om deze kansongelijkheid op een leven in gezondheid te doorbreken zoekt de Artsenfederatie KNMG samen met partijen binnen- en vooral ook buiten de zorg naar structurele oplossingen. De KNMG wil een beweging op gang brengen waarin we de gezondheidsproblemen aanpakken daar waar ze ontstaan, namelijk buiten het medisch domein. Ook u als Kamercommissie SZW betrekken wij graag bij deze beweging.

Met deze brief informeren wij u over de stappen die KNMG tot nu toe heeft ondernomen (zie bijlage) en roepen u, richting het commissiedebat armoede- en schuldenbeleid op 5 juli a.s., op om:

In te zetten op **structurele verbetering van de bestaanszekerheid** van mensen en het recht hierop wettelijk te borgen. We hebben het dan over een stabiel en voldoende besteedbaar inkomen en de mogelijkheden tot gezond eten, onderwijs, gezond en veilig wonen en werken.

Het realiseren van een stabiele sociaal-economische basis is de sleutel tot een gelijke kans op een leven in gezondheid voor iedereen. Er worden al veel maatregelen getroffen om de bestaanszekerheid te verbeteren, maar helaas met te weinig effect. We vragen u dan ook met klem om hier werk van te maken.

De landelijke artsenfederatie KNMG vertegenwoordigt ruim 62.000 artsen en geneeskunde studenten. Wij maken ons, naast de kwaliteit van de medische beroepsuitoefening, sterk voor de volksgezondheid. Wij hopen dat u onze inbreng meeneemt tijdens het commissiedebat Armoede- en schuldenbeleid.

Wij gaan graag met u in gesprek hoe u verder een bijdrage kunt leveren aan deze belangrijke beweging. Mochten erover bovenstaande en/ of gerelateerde punten nog vragen zijn, dan horen wij dat graag.

Voor meer informatie kunt u contact met ons opnemen via Aukje Ravensbergen, Adviseur Public Affairs a.i. KNMG, e-mail: a.ravensbergen@fed.knmg.nl

Met vriendelijke groeten,

R.A.C.L. Héman, arts M&G, MBA, bedrijfsarts
Voorzitter KNMG

Bron

1- Determinantsofhealth.org

Bijlage. Achtergrondinformatie

De eerste stappen van de beweging

1) Werkconferentie Voorop voor gelijke gezondheid'

Voor de beweging van KNMG zijn we eind 2022 gestart met een werkconferentie 'Voorop voor gelijke gezondheid' voor bestuurders binnen en buiten de zorg. Een belangrijk resultaat van de conferentie is de [open brief](#) van de KNMG en ruim 70 organisaties aan het kabinet. Belangrijk kernpunt: Iedereen in Nederland moet een gelijke kans hebben op een zo gezond mogelijk leven. Om dat te bereiken moet de 'bestaanszekerheid' worden gegarandeerd: een stabiel en voldoende besteedbaar inkomen en de mogelijkheid tot gezond eten, onderwijs en veilig werken en wonen. Andere oplossingsrichtingen die de KNMG voorstelt in haar brief zijn:

1. Beleid te ontwikkelen met ervaringsdeskundigen. We moeten niet oordelen over de keuzes die mensen maken vanuit armoede, maar de vraag stellen waarom ze die keuzes maken. Kijk lokaal wat er nodig is en ga gezamenlijk aan de slag in de wijk. Hiermee brengen we ook de menselijke maat terug en het zo nodige vertrouwen in de overheid.
2. Mee te werken aan de structurele verbetering van de gezondheid van de burger en dit te borgen. Daarvoor moeten lange termijn gezondheidsdoelen wettelijk worden verankerd zodat de urgentie om deze doelen te bereiken breed wordt gevoeld en opgevolgd.
3. Toezicht op naleving van deze gestelde doelen departement-onafhankelijk in te richten. Er zijn langdurige (dit gaat over decennia) en integrale oplossingen nodig, waarbij de kans op een gezond leven wordt verankerd in beleid op ieder niveau. De gezondheidsproblematiek kan niet geïsoleerd aangepakt worden. Om te voorkomen dat mensen ziek worden, is het van belang dat de gezondheid van de burger uitgangspunt is bij elk beleid: Health in and for all policies. Er moet een beoordeling worden gemaakt over wat de impact op de gezondheid van de burger is, ongeacht door welk departement of decentrale overheid het beleid wordt gemaakt.

2) Overhandiging open brief aan kabinet

KNMG heeft op 22 maart 2023 de open brief aan minister Schouten en staatssecretaris Van Ooijen aangeboden en het kabinet gevraagd om alles op alles te zetten om te voorkomen dat mensen ziek worden door armoede. Een belangrijk gesprekspunt tijdens de overhandiging was dat beleid zich vooral moeten richten op leefomstandigheden en niet alleen op de gezondheidszorg. Veel medische klachten worden veroorzaakt door de omgeving van mensen: denk aan astma door luchtvervuiling, of slapeloosheid door schuldenproblematiek. De gezondheidsproblematiek kan niet geïsoleerd aangepakt worden. Om te voorkomen dat mensen ziek worden, is het van belang dat de gezondheid van de burger uitgangspunt is bij elk beleid: *Health in and for all policies.*'

3) In gesprek met...

Om de beweging verder te brengen is de KNMG in gesprek met diverse experts. Graag brengen we een aantal van deze gesprekken via interviews bij u onder de aandacht:

1. [Interview met ervaringsdeskundige Martin Pragt](#): 'Armoede gaat gepaard met stress op veel fronten. Het neemt je in beslag als je geldproblemen hebt. Je gaat je afzonderen en de kans op eenzaamheid wordt groter. Het tast je zelfvertrouwen aan. Omdat steeds meer Nederlanders te maken krijgen met armoede, is het goed dat er in een groter verband wordt samengewerkt; wijkteams, woningbouw stichtingen, gemeente, zorgverlening.'
2. [Interview met FNV Jong-voorzitter Yasmin Ait Abderrahman](#): 'Gezondheid is onlosmakelijk verbonden met je sociaaleconomische positie. Mensen met de hoogste inkomens leven 7 jaar langer dan mensen met de laagste inkomens. Het is belangrijk om daar meer aandacht aan te besteden. Financiële kloven zijn ook gezondheidskloven. Er ligt een belangrijke rol voor de overheid om die kloven te overbruggen.'

Tot slot brengen we graag twee van mijn columns als KNMG-voorzitter bij u onder de aandacht die betrekking hebben op bestaanszekerheid en u hopelijk inspireren in uw inbreng tijdens het debat op 5 juli:

1. **'De sarphati strategie anno 2023'**: 'De geschiedenis heeft ons geleerd dat de volksgezondheid het meest profiteerde van maatregelen rondom de leefomgeving, bestaanszekerheid en onderwijs. En als we kijken waar we nu staan, dan zijn er schrikbarend veel parallellen met de tijd waarin Sarphati opereerde. Anno 2023 weten we dat armoede en slechte leefomstandigheden van grote invloed zijn op de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Het ontbreken van stabiliteit in bestaanszekerheid betekent vaak achteruitgang in gezondheid. En als individu beschikken we niet altijd over de mogelijkheden om die factoren te beïnvloeden.' Lees [hier](#) verder.
2. **'Een urgente noodzaak'**: 'Het Centraal Bureau voor de Statistiek becijfert dat praktisch opgeleiden gemiddeld 57 jaar leven met een als 'goed' ervaren gezondheid, tegenover 72 jaar voor theoretisch opgeleiden. Een kloof van maar liefst 15 jaar. Al jaren verschijnen er schokkende artikelen over deze scheefgroei. Treurigstemmende verhalen die helaas ook afstompen. Alsof gezondheidsverschillen van deze omvang een vaststaand gegeven vormen. Alsof we er niets aan kunnen doen. Dat ligt in werkelijkheid anders. Zeker, we kunnen ervoor kiezen om de andere kant op te blijven kijken. Maar we kunnen ook zeggen: in een beschaafd democratisch land hoort je gezondheid los te staan van de plek waar je woont. Lees [hier](#) verder.